

sebb mint 10 százalékát teszik ki a könyvek, ez az arány jól mutatja, milyen fontos a folyóiratok beszerzése. Különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy a szakemberek nagy többsége csak cikkeket publikál. Így minden megyei könyvtár állományának tartalmaznia kell az alapvető hazai, valamint a megye gazdasági profiljának megfelelő ágazati szakfolyóiratokat. A világ szakirodalmi termésének még a tudományos szakkönyvtárak is csak töredékét tudják beszerezni, a megyei könyvtárak tehát nem vállalkozhatnak a külföldi irodalom nagyobb arányú gyűjtésére. A jelen körülmények között be kell érniük a külföldi szerzők hazai kiadásainak maradéktalan gyűjtésével (a klasszikusok esetében az antikvár kereskedelmet is igénybe véve), a kurrens külföldi irodalomból a szomszédos országok alapvető közgazdasági folyóirataival, kurrens referáló lapjaival, illetve bibliográfiáival, esetleg egy-két alpmunkának tekinthető szakszótárral, lexikonnal, enciklopédiával, különös tekintettel a megye földrajzi fekvésére, a jelenlegi és a várható felhasználói igényekre. A megyei könyvtárak elvi és gyakorlati állományépítő munkájukban az országos feladatkorú szakkönyvtáraktól, például a közgazdaságtudományi egyetem központi könyvtárától kaphatnak szakmai segítséget. A megyei könyvtárak elsődle-

ges feladata a hazai szakirodalom lehető legteljesebb beszerzése. Anyagi lehetőségeik, működési feltételeik ehhez nem elégségesek, ezért a vidéken dolgozó közgazdászok szakirodalmi ellátása érdekében meg kell kapniuk a megfelelő anyagi eszközöket!

Az állománygyarapítás emberi tényezője sem hanyagolható el, a közgazdasági szakrészleg működése megkívánja a közgazdász képzéssel rendelkező szakemberek foglalkoztatását. Az állományépítés hagyományos segédeszközein, módszerein (bibliográfiák, könyvkiadói jegyzékek, a kötelempéldány-elosztás igénybevétele, a könyvesbolti kapcsolatok gondozása stb.) kívül fontos, hogy olyan szakreferenseket alkalmazzanak, akik kapcsolatot tartanak fenn a szakmával, illetve benne élnek, részt vesznek a szakmai rendezvényeken, szervezik, gyűjtik az információkat és továbbítják a felhasználókhoz, akár az állománygyarapításon, akár a tudományos információgyűjtáson keresztül. A közgazdasági szakreferens csak a könyvtár vonzáskörzetébe tartozó terület szakember-ellátottságának és információigényeinek folyamatos vizsgálatával, az igények felkeltésével, illetve szakszerű, gyors kielégítésével végezheti jól munkáját.

Huszár Ernőné dr.

Levél a szerkesztőhöz

A külföldi ösztöndíjas tanulmányutakról

Nagy érdeklődéssel olvastam a *Könyvtáros* májusi számában *Sárdy Péter* írását a külföldi ösztöndíjas tanulmányutak odaitéléséről. (Emlékeztetül: a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályának helyettes vezetője azt kifogásolja, hogy a pályázatok a könyvtárak túlságosan szűk köréből — főleg négy-öt fővárosi könyvtárból — futnak be, holott a könyvtáriügy érdekei azt kívánák, hogy minél többen ismerjék meg személyesen is a külföldi gyakorlatot.)

Egyike vagyok azoknak, akiknek „néha már igen jól ismert” neve évről évre felbukkan a pályázati adatlapokon. Körülbelül hat éve pályázom rendszeresen, de eddig még egyetlen ösztöndíjat sem sikerült elnyernem. Ennek ellenére — mun-

kahelyem vagy a magam költségén, néha meghívással — eljuthattam néhány országba, ahol az elérhető könyvtárakat is felkerestem, s hazatérve mindig jól tudtam hasznosítani a látottakat, hallottakat. Panaszra tehát voltaképpen nincs okom. Mégis bosszant, hogy annyi pályázati folyamodványt, szakmai életrajzot, munkatervet kellett megírnom hiába, s részletesen indokolnom, miért nélkülözhetetlenek az ösztöndíjas utak munkám ellátásához. S ha csak én jártam volna így...!

A pályázati rendszer meglehetősen sok felesleges munkát ró a pályázókra, s kissé megalázó is. A megkívánt részletes munkatervet nem légből kapottak, hanem tényleges feladatok vállalását tükrözik (ezt a tényt a felterjesztő szervek ajánlá-

sai is hitelesítik). Ha pedig egy tanulmányút valóban indokolt, akkor az a kár is valóságos, amit az út elmaradása okoz.

Sárdy Péter cikke bátorít rá, hogy nyilvánosan is megfogalmazzam javaslatomat, amelynek megvalósítása hitem szerint lényegesen javíthatná a pályázati jelentkezések hatékonyságát, értelmet adna a pályázatoknak, szélesítené a tanulmányutakon részt vevők körét, segítené az így szerzhető tapasztalatok társadalmi-szakmai hasznosítását. Javaslatom lényege: jelölje ki egy felelős szerv (Művelődési Minisztérium, Országos Könyvtárügyi Tanács, Magyar Könyvtárosok Egyesülete) a magyar könyvtáros társadalom egészéből azokat, akiknek kiküldetése a könyvtárügy érdekében szükséges. Azokat a munkatársakat tehát, akiknek tevékenységébe szervesen beépíthetők a külföldön szerzett tapasztalatok. Ne azt keressék, hogy ki „érdemes” a kiküldésre (ahogy Sárdy Péter is megfogalmazza), hanem hogy ki a legalkalmasabb egy meghatározott munka elvégzésére. Ne *jutalom*, hanem valóban *küldetés* legyen a tanulmányúton való részvétel. A felelős szerv ne engedélyező legyen, hanem megbízó; az utakat ne odaitélje, hanem eleve *gazdálkodjon* a lehetőségekkel.

Mivel a megpályázható helyek száma valószínűleg a jövőben sem emelkedik, azt is érdemes volna megfontolni, hogy a kiküldött ne végezzen-e mások számára is bizonyos munkákat (üzenetek eljuttatása, adatok kiírása katalógusból vagy egyéb helyi nyilvántartásból, helyszíni fényképek készítése, prospektusok és könyvtárismertető készítése, a szakirodalomból nem egyértelműen megítélhető megoldások, módszerek helyszíni tisztázása stb.). Ezek az apróságok jelenleg szíveségnek számítanak: személyre szóló figyelmességnek a — mondjuk — kollektív ajándékként feltárlt italkülönlegesség mellé. Ilyen „megrendeléseket” különösen azoknak kellene kapniuk, akik

ösztöndíj vagy hivatalos tanulmányúti kiküldetés révén nehezen elérhető országokba (Anglia, Egyesült Államok, Japán stb.) utaznak.

Ha a demokratizmus érdekében, illetve a változtatás egysíkúságának elkerülése végett érdemes is megtartani a pályázati formát, legalább „finomítani” kellene. Elképzelhető például az olyan kompromisszum is, hogy az első lépcsőben bárki jelentkezhetne (a név, a témakör, az ország, illetve a pályázati pont megjelölésével), s a felelős szerv a jelentkezéseket is figyelembe véve, de azok által nem korlátozva jelölné ki a kiküldetésre legalkalmasabb személyeket. Az adatlapok kitöltése, a részletes munkaterv, önéletrajzok stb. megfogalmazása már csak azok dolga lenne, akik biztosan mennek. Ettől kezdve ők és intézményeik számolhatnának a tanulmányúttal, alaposan meg lehetne szervezni az utat, össze lehetne állítani a kiküldött kollégáinak speciális igényeit is tartalmazó „útispoggyászt”. (A pályázati út lebonyolításának bürokratikus körülményessége, hosszadalmassága, bizonytalansága — sokszor csak egy-két nappal az indulás előtt érkezik meg az utaztatási bizottság határozata az út engedélyezéséről — további nehézségek és bosszúságok forrása. Pedig milyen jó lenne, ha az utazó már előbb is személyes kapcsolatot teremthetne a meglátogató intézményekkel, szakemberekkel...!)

Bár a pályázati rendszer nehézkessége, idő- és energiapocsékoló természete korántsem csak a könyvtárosokat sújtja, a változtatást akár mi is kezdeményezhetnénk. Sárdy Péter valóságos problémákat, gondokat vetett fel. A helyzet azonban aligha változik meg magától.

Mándy Gábor

Az Országos Széchényi Könyvtár,
Könyvtártudományi és Módszertani Központ
munkatársa

